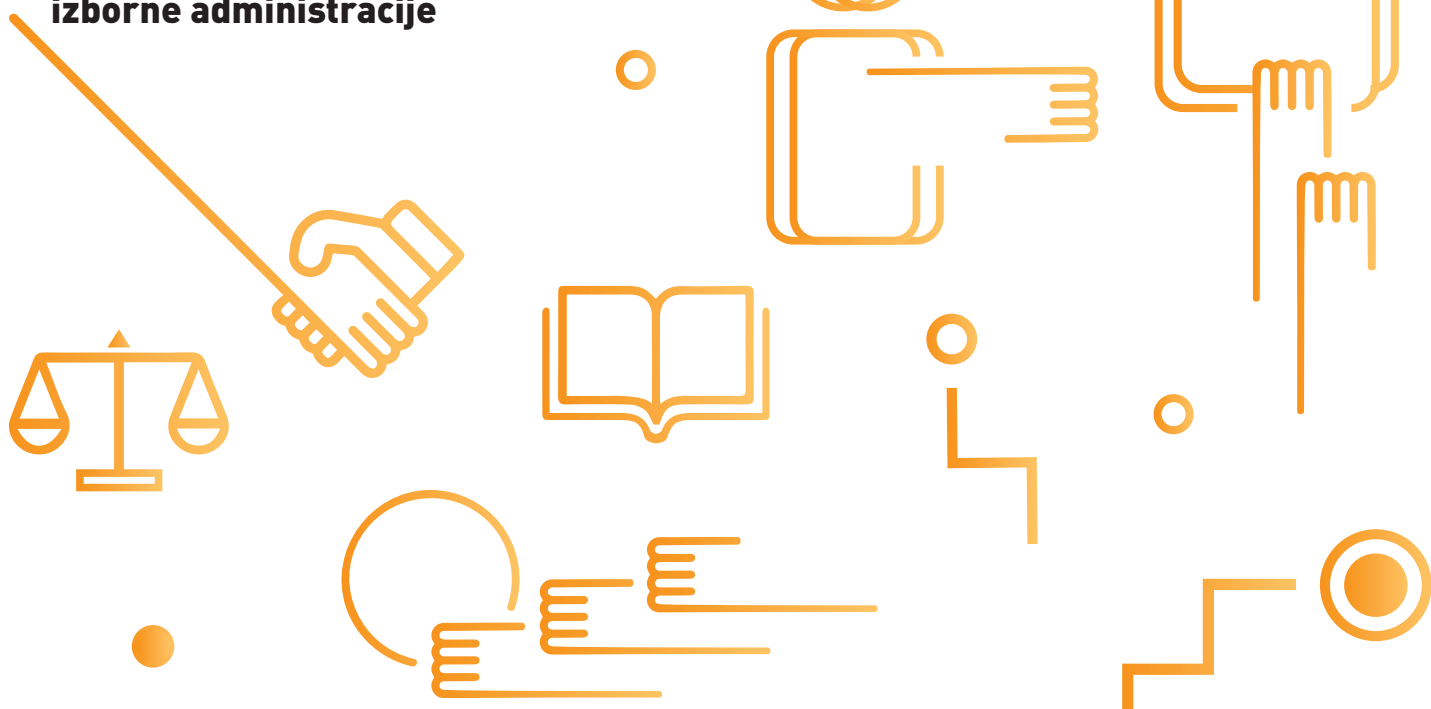

CRTA PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE IZBORNIH USLOVA

PETI DEO:

Kapacitet i efikasnost izborne administracije

Crta je sistematično posmatrala izbore i iznosila preporuke koje bi unapredile kapacitet i efikasnost izborne administracije posle vanrednih parlamentarnih izbora 2016, predsedničkih 2017. i izbora za Skupštinu grada Beograda 2018. godine.

Preporuke koje imaju za cilj unapređenje izborne administracije polaze od toga da su dosadašnje preporuke u kojima se očekuje da izborna administracija preuzima više posla nužno vezane i za povećavanje njenog kapaciteta i efikasnosti. U suprotnom, došlo bi do zagušenja administracije koje bi samo po sebi unazadilo izborne uslove.

Celokupni sistem izborne administracije trebalo bi reorganizovati, a ostvarenje ovih preporuka bi takođe bilo korak bliže reformi procesa sprovođenja izbora.

Izborna administracija trebalo bi da se kreće u pravcu profesionalizacije rada, i u pogledu izbornih komisija, i biračkih odbora. Izborne komisije trebalo bi da imaju

veća ovlašćenja i da se sastoje od pravnika koji bi bili nezavisni od političkih uticaja. Takođe, trenutni način sprovođenja obuka biračkih odbora ne daje očekivane rezultate u praksi, pa bi ih trebalo sistematizovati i unaprediti.

Crta je u poslednjem izveštaju iznela osam preporuka kojim bi se unapredio rad izborne administracije na svim nivoima, a sve preporuke dostupne su na sajtu **Građani na straži**.

Reorganizovati celokupni sistem izborne administracije tako da se uspostavi hijerarhijska struktura između izbornih organa, izmenama Zakona o izboru narodnih poslanika i Zakona o lokalnim izborima. Republička izborna komisija trebalo bi da bude neposredno nadređen organ opštinskim i gradskim izbornim komisijama i sprovodila bi izbore i na lokalnom nivou. Ulogu sadašnjih radnih tela RIK bi preuzele lokalne izborne komisije.

U okviru reforme sistema izborne administracije bilo bi neophodno da se izmenom Zakona o lokalnim izborima sprovede sistemski i sistematična **promena načina izbora članova lokalnih izbornih komisija**, kako bi se u punoj meri obezbedila nezavisnost u odlučivanju i adekvatna profesionalnost. Jedan od elemenata promene lokalnih izbornih komisija bilo bi uvođenje u Zakon uslova **posedovanja diplome pravnog fakulteta** za imenovanje članova i zamenika članova GIK, kao i sekretara i zamenika sekretara.

Ovlašćenja izbornih komisija trebalo bi proširiti. U Zakonu o izboru narodnih poslanika i Zakonu o lokalnim izborima potrebno je definisati uslove u kojima je moguće **postupa-**

nje izbornih komisija po službenoj dužnosti. Izborne komisije bi mogle da postupaju po službenoj dužnosti samo u periodu od dana raspisivanja izbora do pet dana nakon dana isticanja roka za uvid u izborni materijal. Među novim ovlašćenjem trebalo bi da se nađe i obavezna organizacija **obuke članova biračkih odbora** o pravilima i procedurama za rad biračkog odbora, kao i uvođenje sistema testiranja kandidata za članove stalnog sastava biračkog odbora.

Pored ovoga, potrebno je da sve izborne komisije kao podzakonske akte usvoje Pravilnik o procedurama i kriterijumima za izbor i angažovanje konsultanata, trenera i edukatora za obuke članova biračkih odbora. Usvajanje pravilnika je potrebno kako bi **obuka biračkih odbora bila sprovedena od strane nezavisnih eksperata** u oblasti izbornog zakonodavstva.

Pored obuke članova biračkih odbora potrebno je organizovanje i sprovođenje obuka i za sve zaposlene u MDULS i jedinicama lokalne samouprave koji **ažuriraju jedinstveni birački spisak** u cilju sprečavanja eventualnih problema u ažuriranju ili reviziji biračkog spiska.

U sprovođenje ovih preporuka neophodno je uključivanje: Narodne skupštine Republike Srbije, Ministarstva pravde, Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, Službe za upravljanje kadrovima, Republičke izborne komisije i lokalnih izbornih komisija, kao i Upravnog suda.

Za ostvarivanje ovih preporuka potrebne su izmene Zakona o izboru narodnih poslanika, Zakona o lokalnim izborima, kao i podzakonskih akata.

Samo jedna preporuka od ukupno osam je ispunjena prilikom održavanja beogradskih izbora 2018. Tada je omogućeno slanje prigovora izbornoj komisiji elektronskim putem, dok preostalih sedam preporuka iz ove oblasti nisu do sada primenjene, niti se nalaze u nacrtima zakona koji su u pripremi.

Ispunjavanjem ovih preporuka približili bismo se profesionalnoj izbornoj administraciji koja bi bila sposobna ne samo da sprovedi već i da unapređuje izborni proces u skladu sa svim ranije iznetim preporukama.

CRTA PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE IZBORNIH USLOVA:

Sprečavanje
zloupotrebe javnih
resursa

Ravnopravnost
učesnika i ravnomerna
medijska zastupljenost

Transparentnost
procesa i poverenje
birača

Pravna sigurnost i
zaštita izbornog prava

**Kapacitet i
efikasnost izborne
administracije**